

VRIJ ALS EEN VOGEL

Onlangs viel een publiciteit van een gekend parfummerk mij op. Aan het einde zegt een jonge vrouw heel verleidelijk: "Freedom doesn't wait". Toch wat vreemd dat vrijheid gelinkt wordt aan een parfum. Freedom, vrijheid! Het is een leuze die regelmatig opduikt en gescandeerd werd en wordt.

Begrijpelijk. Mensen hebben er immers een handje van weg om baas te spelen over anderen. Soms gebeurt dit gewoon op individueel niveau, soms meer collectief wanneer zelfs hele bevolkingsgroepen geknecht worden en weinig of geen rechten krijgen. Soms ook is het institutioneel. Dan bepaalt 'de top' van een groep wat de anderen mogen en wat niet... Ook in kerkelijke kringen is dit soms een reëel probleem. De slogan 'Freedom' wordt echter ook gehanteerd gewoon om eigen egocentrisme en asociale houding te rechtvaardigen. "Niemand heeft over mij iets te zeggen. Ik doe wat ik wil, wanneer ik wil en hoe ik wil!"

Hieronder enkele denkpijpen i.v.m. vrij zijn, vertrekkend de bijbel...

Vrijheid : een basisbegrip

Het verhaal van de Exodus, de Uittocht, is het basisverhaal voor de Bijbelse gelovige, en komt steeds weer terug in de boodschap van de profeten. Het volk Israël werd bevrijd van de slavernij en onderdrukking in Egypte. Dit is echt fundamenteel: God duldt geen onderdrukking! Dit geldt zowel voor individuen als voor groepen van mensen. Ook wanneer Jezus eeuwen later naar buiten treedt met zijn evangelieboodschap, staat bevrijding centraal: Luc 4:18,19.

De bevrijding van de Israëlieten wordt wel gevolgd door de episode van de 10 geboden op de Sinaï (eigenlijk moet je zeggen: 10 woorden of richtlijnen). Bevrijd worden is één, de vrijheid waarmaken, ook op persoonlijk en maatschappelijk vlak, is een ander paar mouwen. Het was niet de bedoeling dat Israël naar het Beloofde Land trok om er daar dan zelf weer een Egypte van te maken, waar ze elkaar geen ruimte gaven. Vrijheid moest ook van binnenuit komen, anders was het hele avontuur een maat voor niets.

Absolute vrijheid?

Vrijheid heeft o.a. te maken met het kunnen kiezen. Dat is belangrijk, ook vanuit bijbels standpunt. Die fameuze boom (kennis van goed en kwaad) in de paradijsstuin van Eden (Genesis 2 en 3) staat daar o.a. symbool voor: als verantwoordelijke mensen bewust keuzes kunnen maken. Zodra je echter bepaalde keuzes maakt, perk je je eigen vrijheid enigszins in. Kies je er bijvoorbeeld voor om op een zonnige dag naar zee te gaan, en niet naar de Ardennen, dan pak je je zwembroek en handdoek (en niet je stapschoenen) en ga je met auto of trein een bepaalde richting uit (niet richting Ardennen). M.a.w. elke keuze heeft praktische gevolgen. Kies je er voor om een bepaald objectief te bereiken, dan moet je daar ook consequent voor gaan!

Kies je er als gelovige voor om in Gods project van leven en welzijn te stappen (in het boek Genesis samengevat in het woordje TOV, het mooie, goede, aangename, nuttige, wat gelukkig maakt...) dan engageer je je eigenlijk om er niet zo maar op los te leven als een kip zonder kop. Welzijn bereik je immers niet op om het even welke manier, noch voor jezelf, noch voor je medemensen (want ook zij zijn belangrijk!). Het kan dan ook de moeite waard zijn om te luisteren naar raad, zoals de raad die God gaf op de Sinaï bijvoorbeeld (de tien geboden of tien woorden).

Geven en nemen...

Je kunt heel diepgaand filosoferen over vrij zijn. De bijbelschrijvers benaderen het meestal heel praktisch. Hieronder vind je enkele uitspraken en gedachten die het overdenken waard zijn !

- Paulus begint met een belangrijk principe in 1 Kor 10:23: "U zegt: 'Alles is toegestaan.' Zeker, maar niet alles is goed. Alles is toegestaan, maar niet alles is opbouwend. Wees niet op uzelf gericht, maar op de ander." De belangrijkste vraag is niet zozeer: mag het of mag het niet, maar wel net iets diepgaander: is het goed, is het nuttig? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat vrijheid je welzijn kapotmaakt! Kijk dus verder dan je neus lang is... Tegelijkertijd geeft Paulus aan dat vrijheid ook rekening houdt met anderen!
- Rekening houden met anderen betekent niet dat je je in alles moet laten commanderen. Galaten 5:1 : "Christus heeft ons bevrijd opdat wij in vrijheid zouden leven; houd dus stand en laat u niet opnieuw een slavenjuk opleggen." Paulus schrijft dit in de context van allerlei wetten en regels die sommige christenen aan anderen wilden opdringen. Geef elkaar bewegingsruimte! Aan zijn vrienden in Kolosse (2:16-23) zegt hij het nog iets scherper en keert zich heel kordaat tegen hen die denken dat ze altijd en overal de wet kunnen stellen.
- In diezelfde brief voegt hij er echter aan toe in vers 13 : "Broeders en zusters, u bent geroepen om vrij te zijn.

Misbruik die vrijheid niet om uw eigen verlangens te bevredigen, maar dien elkaar in liefde, want de hele wet is vervuld in één uitspraak: 'Heb uw naaste lief als uzelf.' Vrijheid, jawel, maar niet egocentrisch ten koste van anderen! De apostel Petrus verwoordde het zo: "Leef als vrije mensen, en verschuil u niet achter uw vrijheid om u te misdragen, maar handel als dienaren van God." (1 Petrus 2:16)

Mijn vrijheid... en de vrijheid van mijn medemensen. Enige soepelheid en begrip voor elkaar zijn dus van kapitaal belang! Of zoals Jean-Paul Sartre het ooit zei: "La liberté n'est pas liberté de réussir, mais liberté d'entreprendre. Entreprendre avec résolution : une liberté de projet, en perpétuel projet : une liberté créatrice." Laat elkaar de vrijheid om dingen uit te proberen, zelfs al is er het risico dat het soms eens misloopt...

En nog dit: Freedom doesn't wait...

Nee. Er moet niet gewacht worden. Aan de slag ermee!

Johan Delameilleure